N°. 216. 1836

BREDASCHE Staat-, Letterkundige en Nieuws- COURANT.

Zaturdag Wetenschappelijk Blad. 10 September,

LATERE BERIGTEN DER VORIGE COURANT.

BREDA. — De belgische bladen melden, dat de generaal *Goblet* in tijdelijke zending naar Lissabon gaat, en dat de graaf *van de Weijer*, eerstdaags van Lissabon zal terugkeeren, om zijn post te Londen te bevatten.

— Sedert het bestaan van den spoorweg tusschen Antwerpen en Brussel tot Mei namelijk tot het einde van Augustus, hebben 428,000 personen van den weg gebruik gemaakt, 't geen door elkaar tegen een frank berekend, 'tgeen 171,200 fr. of naar de kosten van aanleg een voordeel van 20 pCt. geeft.

— In den schouwburg te Gent hebben eenige oproerlingen plaats gehad ter zake dat een aantal militairen het zingen der *Brabançonne* verlangde, hetwelk door een of meer burgers uitgefloten werd. De *Messager* ziet daarin weer een overleg van de bewindslieden in België, om na het verwekken van onlusten te Gent, de stad door strafle maatregelen voor haren afkeer van de tegenwoordige orde van zaken te straffen.

FRANKRIJK.

PARIJS, den 6den September.

De *Moniteur* behelst heden nog niets aangaande de formatie van het nieuwe ministerie. Het *Journal des Debats* vergenoegt zich met te zeggen dat de ministeriele crisis haar einde nadert. Het groot vervolgens de namen op der personen door de andere bladen als ministers opgegeven, gelijk de heeren *Molé*, *Guizot*, *Duchatel*, *Persil*, *Sauzet*, en *Hennequin*; en zegt vervolgens, te believen, dat deze heeren, die door hun talent en goede beginselen [illegible] verdienen te vertrouwen te worden, de [illegible] aanvaarden [illegible] *Montalivet*, die alsdan ter zijde van [illegible] *Soult* [illegible] *Saxische* interventie niet van het minist[illegible] [illegible] was, en door zijne bekwame leiding van het bestuur der [illegible] zaken daar moeijelijk zou te vergoeden zijn.

Volgens hetgeen men uit bijzondere berigten vernoemt, zal de *Moniteur* voor aanstaanden Donderdag de ordonnantien houden. Men schijnt nog niet zeker te zijn van het besluit van den maarschalk *Soult*; zoo hij mogt bedanken, zal waarschijnlijk de heer *Guilleminot* voor den post van oorlogsminister het meest in aanmerking komen. De nieuwe ministers hebben zich heden morgen bij den heer *Molé* vereenigd.

— Men spreekt nog steeds van de buitengewone voorzorgmaatregelen, in den avond van eergisteren en den daarop volgenden nacht genomen, zonder dat men vernomen heeft dat dezelve door iets noodzakelijk waren geworden. Alleen de posten werden versterkt, de troepen in hunne kwartieren onder de wapens gehouden; de omtrek van Neuilly gelegt eene wapenplaats; niemand kan echter de reden daarvan opgeven; alleen zegt een der dagbladen, dat er in de Faubourg St. Antoine een aantal arrestatien hadden plaats gehad.

— Men spreekt van eene proclamatie door *Abd-el-Kader* aan al de onderscheidene Arabische stammen gerigt, waarin hij hen ter bescherming van het geloof, te wapen roept, tegen den naderenden aantogt van de voorgenomene fransche expeditie.

— In de berigten uit Madrid van den 28sten leest men onder anderen het volgende:

» De zaken hebben haren gewonen loop hervat. De junta's van Sevilje, Cordua en Badajoz hebben zich ontbonden; die van Malaga, Saragossa en Grenada haar gezag in handen behouden. — De hoofden der bankiershuizen dezer hoofdstad zijn heden morgen uitgenoodigd om zich op het ministerie van financien te vervoegen, zoo men denkt, om met hen een middel te beramen voor het redden van den staat uit het oogenblikkelijk geldgebrek. — De heer *Aguilar*, een erkende patriot, zal naar men zegt als minister van staat in den raad zitting nemen. — Eene aanklagt van hoog verraad tegen de vorige ministers, bijzonder tegen de hertogin van *Isturiz* en *Alcala Galiena*, is, onderteekend door omtrent 120 personen, bij den heer *Calatrava* ingediend, en dat wel wegens het manifest van 22 Mei, waarin zij de koningin valsche verklaringen en oordeelvellingen omtrent een deel van de Cortes der volksvertegenwoordigers hadden in den mond gelegd.

De graaf *Almadovar*, oorlogsminister onder het ministerie *Mendizabal*, zou tot gezant te Parijs, in plaats van den generaal *Alava*, worden benoemd.

De courant van Madrid van den 28sten behelst een rapport van den raad van ministers aan de koningin, gevolgd van de twee bekende decreten, een voor de gedeeltelijke mobilisatie der nationale garde; het ander voor de ligting van 50,000 man.

— Uit Malaga wordt gemeld, dat de junta aldaar tot deportatie veroordeeld had, zekeren kapitein der kavallerie *Bertram Soler*, die deel genomen had aan den moord des gouverneurs *San Just* en andere personen. — De junta van Grenada onderscheidt zich door het maken van een aantal nieuwe verordeningen, als de afschaffing der tienden aan de gemeenten, de subsidien aan de geestelijkheid, wier goederen zij vorig had laten opnemen; eindelijk had zij al de fondsen der onderscheidene kassen bijeen verzameld.

— Te Segovia verkeerde men den 24sten in groote ongerustheid, daar de bende van *Gomez*, 5000 man sterk geacht, in den omtrek was gezien en men eenen overval duchtte.

— Het Madridsch dagblad *l'Espagnol* spreekt van een gerucht, dat te Londen eene beweging zou hebben plaats gehad, ten gevolge waarvan de koningin de constitutie van 1820 had moeten aannemen. De ministers *Freire* en *Carvalho* hadden hunne demissie gegeven.

— Ter beurze van heden (6 *September*) waren genoteerd: 5 pCt. 106 12, 3 pCt. 80,65; Nap. renten 99,70; Sp. Ardoin 30⅞; Billets de Banque 95; Rom. L. 103.

BELGIE.

BRUSSEL, den 9den September.

Bij Koninklijk besluit, in het begin der vorige maand door Z. M. te Tilburg genomen, is het departement van oorlog gemagtigd geworden, om zoodanige milicien der buitengewone ligting van 1831, aan welke, ten gevolge van eene verkeerde opvatting van 's Konings besluit van 17 November 1835, even als aan de milicien der ligtingen van 1827, 1828, 1829 en 1830, het onbepaald verlof al reeds mogt zijn verleend, en die, na hunne terugkomst in hunne haardsteden, gehuwd zijn, posten, bedieningen of een vast bestaan verkregen hebben, of wier tegenwoordigheid voor derzelver familien of betrekkingen hoogst noodzakelijk kan worden geacht, voor zooverre zij zich daartoe verder mogten aangemeld, of daartoe verder mogten aanmelden, bij het voortdurend genot van dat gunstbewijs te handhaven.

— Bij eene publicatie van Z. Exc. den heer gouverneur dezer provincie, van den 2den dezer, is bepaald: 1°. dat de gewone jagt voor dit saizoen, zal geopend worden op den 15den dezer maand, en dat de duurtijd nader zal worden bekend gemaakt; 2°. dat echter niet zal mogen worden gejaagd op grauwen, op welke de graanoogst nog te velde mogt staan en 3°. dat het aan een ieder verboden wordt, buiten des Dingsdags, Vrijdags en Zaterdags van iedere week, met de lange jagt te jagen, en tuigen meer te vangen dan *vijf* lakens.

— De standplaatsen van de onderscheiden hoofdkwartieren des legers te velde worden thans als volgt opgegeven:

Algemeen hoofdkwartier, te Tilburg.

1ste divisie infanterie, onder Z. Exc. den luitenant-generaal baron *van Geen*, te Breda; - 1ste brigade, generaal-majoor *Schuurman*, te Breda; - 2de brigade, generaal-majoor *Favauge*, te 's Prinsenhage.

2de divisie infanterie, onder Z. D. H. den luitenant-generaal, hertog *Bernard van Saxen-Weimar*, te Boxtel; - 1ste brigade, generaal-majoor *Destombe*, te Hilvoirt; - 2de brigade, kolonel, baron *von Quadt*.

3de divisie infanterie, onder Z. Exc. den luitenant-generaal *Meijer*, te Nijmegen; - 1ste brigade, generaal-majoor *Stoecker*, te Utrecht; - 2de brigade, generaal-majoor *Sprenger*.

De hoofdkwartieren der beide brigaden kavallerie zijn te Oosterhout en te Eindhoven.

— De graaf *van Hangwitz*, verbindmaatschalk in Oostenrijksche dienst, alsmede de oostenrijksche luitenant-kolonel, graaf *von der Schulenbourg* zijn te Amsterdam gearriveerd. — Te 's Hage is aangekomen de heer *Carl von Rothschild*, bankier te Frankfort, met familie.

— De correctionele regtbank te Amsterdam heeft, in hare tegenwoordigheid van ll. Dingsdag, onderscheidene zaken behandeld, betrekkelijk het schieten en het afsteken van vuurwerken op 's Konings verjaardag binnen die stad, en onder anderen, twee personen welke door deze overtreding der bestaande reglementen oorzakelijk de oorzaak waren geweest van verwondingen, den een tot eene gevangenis van eene maand en 20 gulden boete, en den anderen tot eene gevangenis van veertien dagen en 10 gulden boete, veroordeeld.

— Bij vonnis der correctionele regtbank van Goes, van den 30sten dezer, zijn, op grond der artikelen 291, 292 en 293 van het strafwetboek veroordeeld: *J. W. Fijgeboom* en *A. Schellinger*, de eerstgenoemde tot eene geldboete van *honderd gulden*, ten behoeve van het armbestuur van Goes, en in de kosten van het geding, en het laatstgenoemde, tot eene geldboete van *acht gulden*, ten behoeve van 's Rijks armbestuur van zijne woning tot gemelde vergadering.

— In de op Maandag ll., te Amsterdam gehouden koffijveiling van de Nederlandsche Handelmaatschappij is alles verkocht, te weten: de 133,610 balen Java-koffij, naar kwaliteit van 26½ tot 44 cents, en de 10,896 balen Sumatra-koffij, van 27 tot 28½ cents. Deze verkoop heeft ter beurze van Amsterdam eenen voordeeligen invloed op de aandeelen dier Maatschappij gehad, zoodat dezelve reeds tot 195½ gestegen zijn.

— De Javasche Courranten van den 18 en 21 Mei ll., bevatten het volgende:

» Uit nadere berigten, omtrent de buitengewone overstrooming welke te Sumanap, heeft plaats gehad, blijkt, onder anderen, dat een aantal van 22 personen, mitsgaders 30 koebeesten en eenige paarden en schapen verdronken, en dat voorts 53 Javasche huizen, 22 praauwen, 19 bruggen en 7 rijst-schuren weggespoeld of vernield geworden zijn, en eindelijk dat een uitgestrekt stuk land is ingezakt.

» De tweede der gouvernements ijzeren-stoomboots, is onlangs insgelijks alhier aangebragt, en naar Soerabaija verzonden, om aldaar ingezet en voor de active dienst ingerigt te worden.

» De kiel van de eerst aangekomene dier booten thans gelegd zijnde, is van gouvernementswege bepaald, dat dit vaartuig den naam zal voeren van *Hekla*, en het andere dien van *Etna*."

De *Constitutionnel des Flandres* geeft het volgend verhaal 't welk op den 28sten ll. op de grenzen van Zeeuwsch-Vlaanderen zou hebben plaats gehad: Zeven hollandsche soldaten, te Philippine gestationeerd, hadden zich onvoorzigtig op belgisch grondgebied begeven, ten einde zich te vermaken op de kermis van het nabij gelegen Assenede; door een aantal belgische militairen die te Bouchante gekantonneerd lagen, herkend, werden zij aangehouden en, naar het fort Isabella geleid, waar men hun een goed onthaal aandeed en als belgische militairen behandelde, in afwachting van nadere orders. De belgische oorlogs-minister van het gebeurde onderrigt, had den kommanderenden generaal last gegeven den kommandant der hollandsche troepen in de provincie Zeeland van het gebeurde kennis te geven, met berigt, dat men de aangehouden militairen dat verkiezende ter zijner beschikking zoude stellen. De hollandsche bevelhebber had dit voorstel met erkentelijkheid aangenomen, en waren diensvolgens de opgemelde zeven soldaten den 5den September weder in handen gesteld geworden van den kommandant van Philippine.

— Door het anti-revolutionnair belgisch blad *l'Industrie*, werd, ter gelegenheid van de menigvuldige benoemingen tot ridders van Fransche orders, door Koning *Lodewijk Philips* zeer onlangs weer in België gedaan, de volgende kwestie opgeworpen:

» Een stroom van Fransche decoratien wordt bij voortduring over België uitgestort. Onze ministers, onze wetgevers, inzonderheid onze militairen van hoogen rang, worden er als 't ware mede overstelpt.

» Men vraagt, of deze zoo menigvuldig verleende onderscheidingsblijken door een nabuur, die steeds een begerig oog op onze schoone gewesten heeft, geschonken worden voor aan Frankrijk *bewezen* diensten, of aan hetzelve nog *te bewijzen*.

» Diepdenkende staatkundigen beweren, dat in de oplossing van dit vraagstuk de geheele toekomst van België, als natie, gelegen is."

— In de belgische bladen wordt van een brief uit Rio-Janeiro gewag gemaakt, volgens welken er te Porto-Alégre, hoofdplaats der provincie Rio-Granda, op den 16den Junij ll. eene contra-revolutie had plaats gehad, bewerkt door den generaal *Mena-Barreto* en den majoor markies *de Souza*, chef van een daar liggende kompagnie jagers. De vroegere wettige autoriteiten waren derstond in hunne posten hersteld.

De londensche berigten tot den 7den dezer behelzen geen ander meldenswaardig staatkundig nieuws, dan dat de heer *O'Connell*, in eenen nieuwen brief, grootelijks aan den bijstand der engelsche natie, ten behoeve van de Ieren, begint te twijfelen, en dat lord *Normanby* als gezant uit Konstantinopel zal terugkeeren. — Ter londensche beurze van dien dag waren genoteerd: 3 pCt. gecons. 90⅞; Ned. 2½ pCt. 55⅛; 5 pCt. 103⅝; Spanje Ardoin 30⅞; Uitgest. 13¼; Port. 5 pCt. 42.

DUITSCHLAND.

BERLIJN, den 4den September.

De door den Keizer van Rusland bevolene volkstelling zal morgen, den 1sten November dezes jaars een aanvang nemen, en moet op den 1sten Januarij van het volgende jaar geëindigd zijn.

— In den loop dezer maand heeft er te Petersburg eene tentoonstelling van schilderijen en andere kunstwerken van levende meesters plaats, waartoe ook de voortbrengselen van vreemdelingen toegelaten zijn.

— De beroemde groote klok te Moskau, welke sedert meer dan honderd jaren uit haren klokketoren neergevallen, en voor een groot deel in den grond bedolven was, is den 13den Augustus weder opgehaald en op een voetstuk geplaatst, alwaar thans dit met zeer schoon bewerkt, versierde reuzengevaarte geheel beschouwd kan worden. Deze klok was in 1733 op bevel van Keizerin Anna, door den [illegible] metaalgieter *Motavin*, vervaardigd; hare hoogte bedraagt 21 voeten, haar middellijn 23 voet, en haar gewigt 12,000 pud of 400,000 pond. Men meldt, uit Berlijn, aan den ingelsch *Courant*, 600 soldaten te werk gesteld, om haar uit eene diepte van 30 voeten op te hijschen, en vervolgens binnen [illegible] uren, [illegible] de klok de stellage, waarop zij thans prijkt, waarop zij thans rust.

ERFURT, den 6den September.

Er komt in deze stad dagelijks een groot getal aanzienlijke vreemdelingen aan. Onder degenen, welke deze week alhier aankwamen, merkt men op Z. Excell. den baron *van Doorn*, Nederlandsch minister van binnenlandsche zaken, met familie, van zijne reis door Duitschland en Zwitserland naar zijn Vaderland terugkeerende.

— Uit Brunswijk wordt van den 31sten ll. gemeld, dat de fraaije stad Blankenburg, in het Hartzgebergte, in den nacht van den 28sten door een geweldigen brand is geteisterd, zoodat er niet minder dan 60 huizen met de St. Catharina-kerk een prooi der vlammen zijn geworden.

— Uit Basel wordt thans van het laatst van Augustus gemeld, dat de gebroeders *Wirth* hindelijk terwilligd hadden in de aangeboden schadevergoeding van 25,000 franken.

Volgens den Zwitserschen *Beobachter* heeft de landdag besloten het aan denzelven gerigt adres van de volksvergadering te Wirwil, wegens de daarin voorkomende ongepaste uitdrukkingen, geheel ter zijde te leggen.

De ontlaagde gevatte *Harro-Harring* is over de grenzen gevoerd.

— Van de Italiaansche grenzen wordt van den 24 Augustus gemeld:

» De verzending van geldsommen uit Weenen naar Turijn, van waar dezelve vervolgens naar Spanje gezonden worden, duurt steeds voort. Nog heden is een transport van een millioen guldens over deze grenzen gevoerd, en men rekent, dat in den loop van dit jaar reeds 27 millioenen van Weenen naar dezelfde bestemming vervoerd zijn.

— In een brief Civita-Vecchia wordt zeer geklaagd over het bezwaar der quarantaine-maatregelen in vele staten van Italie. Inzonderheid waren die door de Napelsche regering genomen streng, aangezien elk vaartuig, die maar even eene haven van den Romeinschen staat aangedaan heeft, tot eene tiendaagsche quarantaine verpligt is; hetzelfde had ook aan de landgrenzen, ten handhaving waarvan een korps van omtrent 10,000 man uit de troepen van den Pauselijken staat gedetacheerd waren. De kleine Staten van Italie hadden insgelijks kordons om hunne grenzen getrokken.

— Uit Weenen schrijft men van den 24sten augustus, dat bij de kroning der Koningen van Boheme, het recht van de eerstgeborene zijnde om een aantal leden van den hoogen [illegible] adel tot ridders der orde van St. *Wenceslaus* te slaan, Z. M. de Keizer thans voornemens was de zijne, daaronder ook den [illegible] twaalftal ridders van het Gulden Vlies te benoemen. Het zeggen was, dat de russische groot-vorst *Michael* de Aanhoogste plegtigheden zoude komen bijwonen. De russische gezant te Weenen, *Baron Tatischeff*, zoude na het bijwonen dier plegtigheden, van Praag naar Warschau gaan, om er Keizer *Nicolaas* af te wachten. — In onderscheidene streken van Boheme werd zeer over droogte geklaagd; in sommige dorpen had men sedert juny geen regen gehad, dat van beduidenden invloed op vele landproducten zoude zijn.

— De jongste te Weenen uit Konstantinopel ontvangen post heeft niets van belang aangebragt. De Sultan was met de eigenaars der Manchester stoomboot *Vesuvius* over den aankoop van dit prachtig vaartuig, waarvoor niet minder dan drie millioenen piasters verlangd werd, in onderhandeling. De turksche regering liet tot heden alsdan twee stoomboten, die ook nu voor dienst zijn, aanschaffen. Men had berigten uit Syrien, volgens welke de pest te Beyrut vorderingen maakte.

— Over Smyrna worden berigten uit Alexandrie tot den 25sten julij medegedeeld, welke medegaat de Onderkoning ook aanmerkenswaardige ondernemingen de noodigen toegekend had, vervat in des Sultans firman van den 20sten december ll., betrekkelijk de afschaffing van het monopolie op den zijde-handel en andere artikelen in Syrie en Egipte. Men had dit besluit, dat voor den oostenrijkschen handel van groot belang was, aan de ijverige bemoeijingen te danken van den oostenrijkschen consul-generaal in Alexandrie, *von Laurin*.

— Te Weenen waren den 31sten augustus genoteerd: Metall. 104; 4 pCt. 99⅞; 5 pCt. 74⅞; Bankactien 1350.

Staatkundige Meeningen.

Is de toestand van Spanje het gevolg van verlichting en staatkundige wijsinnigheid, of moet men het er voor houden, dat dezelve het gevolg is van valsche verlichting en van losbandigheid? Zou men dien toestand wel met eenigen grond kunnen beschouwen, als de vrucht van eene gezonde en verlichte staatkunde en van liefde voor de Vrijheid? Wordt niet de dwaling gesteld voor verlichting, en dweeperij voor rein gevoel? De oorlog, die in het Noorden van Spanje gevoerd werd, om eene Regentes te doen vallen van den troon, dien velen oordeelen door haar te onregt in bezit te zijn genomen, is die de oorzaak geweest van den val der Regentes? De legermagt van Don Carlos heeft schrik en ontsteltenis veroorzaakt, en heeft zich ja wel uitgebreid, maar niet meester gemaakt van het land; zij dus kon geene omwenteling bewerken, die met de uitroeping der Constitutie van 1812 eindigen zou. Een verkeerd denkbeeld van vrijheid, eene nadeelig werkende, eigenwaankelijke ingenomenheid met eigen regten; eene volstrekte verpersoonlijking van nationaliteit, eene valsche verachting van de lessen der ondervinding, zijn oorzaken die te zamen hebben te weeg gebragt, dat het ongelukkige Spanje zich niet gespiegeld heeft aan den jammerstaat der beruchte Fransche revolutie van 89, en vergeten heeft, dat het schrikbewind der republiek de oplossing is geweest van al die losbandigheid van onstuimige en woelende hartstogten, die het Vaderland op den rand des afgronds hebben gebragt. — Indien men, zoo als men ergens zeer juist heeft opgemerkt, zou mogen onderstellen dat al die beroeringen Spanje langzamerhand zullen voeren tot dien bijna waanzinnigen staat waaruit de volken meermalen licht in onverhoopte krachten erlangen, dan zende men de stuiting van het kwaad daarvan mogen verwachten; maar in Spanje is het land veelmeer de proef eener maatschappelijke ontbinding, dan van eene omwenteling. Het terrour is daar niet onvergeworpen, maar in zijn zelf, verstard en verzuurd, te midden der al gemeene onverschilligheid, door lichtelooshéid en zorgeloosheid is het tijdperk gekomen, dat niemand, dan die er persoonlijk belang bij heeft, meent belang te moeten stellen in de algemeene zaken; en omdat er geene magt en geene gehoorzaamheid aan het hoogen gezag bestaat; omdat ieder eerste burgerlijke of militaire ambtenaar op zich genegtigd meent tot het onderzoek van den last, dien hij tot uitvoering ontvangt; en omdat, ieder alleen op zich zelven vertrouwende, de schakel niet behouden blijft, die alles aan elkaar vasthoudt, om gezamenlijk te behouden. Het schouwspel dat Spanje van Europe geeft en dat vroeger Frankrijk aan de wereld gaf, mogen alle regeringen, alle volken ter harte nemen; men leere daaruit, dat ook regeringen op het dwaalspoor kunnen zijn; dat betamelijke voorhoeding niet verzuimd worde of voorbij gezien; men regere, niet om te regeren, maar om nuttig en weldadig aan het Vaderland te zijn; het volk wachte zich voor beroeringen, en voor de drogredenen van valsche leeraars, die altijd veel goeds beloven, maar die nooit dan bij toeval het goed nog boven het kwaad verheffen. Regering en volk mogen er zich op toeleggen, om den onderlingen band van liefde en vertrouwen hechter te maken; en daartoe kan men alleen geraken, door de vervulling van plegtige beloftenissen, door gehoorzaamheid aan de wet, door het ten uitvoerleggen der wet, door waarborg voor eigendom, vrijheid, eer en leven.

Wanneer er gesproken werd van gematigdheid en van eendragt, dan vond men geen bijval bij het volk; ziet dit is de slotsom van elke overweging die men doet op de menigte; en als men eens wille onderzoeken, wat meest altijd verlangd werd, dan zou ons blijkbaar worden, dat niet alleen de gematigdheid en de eendragt in de rede des sprekers dan kan geduld worden, wanneer niet stellig afgekeurd wordt, wat onstuimig willen of woest drijven op hartstogten aanpredikt. Deze is tevens de geschiedenis der menschen in alle tijden, bij alle volken; slaat de geschiedboeken der volkeren open, overal vindt de hartstogt toejuiching; gematigdheid wordt afgewezen; hier en daar zelfs gaat men verder. Het *moderantisme* werd een vergrijp en later misdaad, tijdens de dwingelandij in naam der vrijheid en in het kleed der republiek Frankrijk beheerschte. Wanneer er gesproken werd van matigheid en ingetogenheid, van beheersching van zich zelven, van pligtsbetrachting, dan werd de redenaar afgewezen; maar geetlijk werd het oor geleend aan al wat niet in dadelijke betrekking stond, tot het persoonlijk ik, ten uitvoering en waarmaking van hetgeen deugd en pligt geboden. De dekmantel van het Vaderland wordt door velen gebezigd, om eigenbaat en persoonlijke waaknemingen te verheelen; aan het belang des Vaderlands worden door velen in naam offers gebragt, en daarop hoogelijk geroemd; zij, die de meeste en grootste offerhanden gebragt hebben, doen hun mond niet op, maar slapen in het stof des doods. Spanje heeft voor de constitutionele zaak eene ontzettende heirmagt vruchteloos met groote kosten onderhouden; de vijand dien het vreesde, heeft het niet overwonnen; eene verdwaalde menigte breekt het gebouw af, dat een zoo kostbaar onderhoud gekost had, om er voor in plaats te stellen eene hersenschim, die bij het ophouden van de beneveling der geestvermogens verdwijnen zal in het niet, even als zij daaruit is opgerezen. En aan dergelijke ijdelheden vergaapt zich eene natie; aan dergelijke dwaasheden brengt de Regentes van Spanje hulde! Men moet alle gevoel van eigenwaarde verworpen hebben, of wonderlijk geheeht zijn aan eenen troon, om niet alleen de onuitvoerbare, staatkundig bespottelijke constitutie van 1812 te bezweren; maar om zulke ontwaardige proclamatien daaromtrent in 't licht te geven, als wij nu kennen. Het is edel, om geen land aan dezelfs lot over te laten en zich te verwijderen, alleen daarom, omdat het moeggesleept is voor het oogenblik; maar den speelpop der zoogenaamde vrijheidsmannen en warme liefhebbers van het Vaderland mede te helpen vergoden, dat verdient afkeuring. Wij souden aan de Regentes haren strijd om den troon tegen Don Carlos kunnen vergeven, ook zelfs al streed zij niet voor de gewaande of gegronde regten van haar kind; die strijd was grootsch en verderfde niet, volharding, en kon een groothartig karakter ontwikkelen; maar de uitvaardiging der constitutie van 1812 en hare proclamatien, waarbij zij die constitutie vergoodt, bewijzen, waartoe men in staat kan zijn, alleen om het twijfelachtig, maar veelal benijd geluk te hebben, van te regeren. Daarom ook bewimpelen de Franschen het laakbare gedrag der Regentes, en stellen haar voor als eene gevangene; maar toch eene gevangene behoudt eigen wil en gevoel van eigenwaarde.

Nieuwste Fransche Letterkunde.

N°. V.

LE SALON DE LADY *BETTY*, 2 vol. prix *f* 1,00.

Sedert eenen geruimen tijd is ons ons niet zoo veel genoegen verschaft geworden, bij het overzigt van de voortbrengselen der Fransche drukpers, als door het lezen van de verhalen, die Madame Desbordes-Valmore mededeelt, onder den algemeenen titel van Le salon de Lady Betty. Een zeer aangename stijl, eene kiesche wijze van uitdrukking, eene onderhoudende het gevoel en verstand beurtelings treffende en tevens voldoende voorstelling, kenschetsen de reeks van verhalen, welke in twee deeltjes van het Museum Litteraire voor geringen prijs worden aangeboden. — In de, onder de benaming *une femme*, voorgedragene novelle heeft de schrijfster getracht het gevaar voor te stellen, waaraan jeugdige ouderlooze meisjes soms blootgesteld worden, wanneer zij met voorbijzien van ware verdiensten en stille deugden, zich laten wegslepen door het uiterlijk schoon of door het aanlokkelijke van vreemde zeden. Eene rijke dochter, die, beroofd van behoorlijk opzigt, in de strikken valt van eenen vreemdeling, die haar verleidt om haar te bestelen; maar die, edoch te laat, in eenen verlaten minnaar, den vriend harer jeugd, een wreker van het verraad vindt, ontwikkelt op eene heerlijde wijze de lessen, die uit eene nuttige, maar dikwerf veronachtzaamde waarschuwing kunnen getrokken worden. Het bewijs, dat men aan alles zich kan gewennen, zelfs aan verregaande lelijkheid, en dat hier geleverd wordt onder den titel van *Le nez rouge*, is ons alleronbeduidendst en zelfs eenigzins plat voorgekomen. Evenzeer vielen *Les deux Eglises* en *Sally Sadlins* minder in onzen smaak. Het eerste verhaal moet de meerderheid aantoonen der ware liefde boven hetgeen men gewoon is te noemen *un mariage de convenance*; het laatste stelt voor, hoe of soms de baatzuchtige raadslagen van vermoedelijke erfgenamen kunnen verijdeld worden, en hoe de hoop op winst of liever de geldzucht hare eigene straf met zich voert. Meer onderhoudend, met meerderen rijkdom van gedachten, en met meer roerende voorstelling bedeeld, doen zich *Le smogler* en *L'album de Lady Betty* voor. Wij willen den lezer hier niet vooruit loopen; de ontknooping zoo wel aangebragt in beide tafereelen, verlevendigt en verhoogt de belangstelling. — In het tweede deel komen slechts drie verhalen voor: *La Precieuse*, *Miss Molly* en *Le baiser du Roi*. Dit laatste stukje heeft wel iets oriineels: het is eene karakterschets van den zuiven maar moedigen *Karel XII*, maar, is niettemin van weinig belang; het tafereel hoe miss *Molly* onberaden het onderlijk huis verlaat, om bij den voogd van haren minnaar de toestemming tot haar huwelijk te verkrijgen, hield voor ons ten minste niets belangrijks in; maar *La Precieuse* wedijvert in waarde met *La femme*, en kampt om den prijs van voorkeur. De voorstelling eener jonge zedige maagd vol schoonheid, rijk in deugd en in talenten, maar weggesleept door den wansmaak van letterkundige navolgers van den zenigen Lord *Byron* (een man dien velen, willen beoordeelen en navolgen, ofschoon slechts weinigen hem begrijpen kunnen en het navolgen zijner poëzij waarlijk onnavolgbaar is, omdat die voortvloeide uit zijne bijzondere begrippen, aanleg en natuur), doch die door liefde wordt teruggebragt van hare dwaalbegrippen, en die in hare genegenheid vergoeding vindt en meer dan blooste vergoeding, voor het onvruchtbaar genot, 't welk eene door wansmaak bedorvene letterlievende kring oplevert, is zoo doormengd met nuttige opmerkingen, met luimige en vermakelijke schetsen, met echt attisch zout besprenkeld, dat men niet nalaten kan, om dit verhaal tot aan het einde met belangstelling en vermaak te lezen. Het

herinnerde ons aan zekere soort van letterkundige gezelschappen, die wij ook in ons vaderland gekend hebben, en die misschien hier en daar nog verkwijnen, waar, uit zogezegde dichtlievendheid, de verzenmakerij in bewondering en de echte poëzij in minachting was, en die meer nadeel dan voordeel aan den opbouw eener zuivere letterkunde hebben toegebragt. Daar zijn wel enkele kringen geweest, die iets goeds hebben voortgebragt, maar in het algemeen zoude er weinig zijn verloren gegaan, al misten wij onder de opsomming onzer dichters, de namen van verzenmakers van vroegeren en lateren tijd. — Die uitweiding daargelaten, en terugkeerende tot ons onderwerp, bevelen wij ook aan Nederlandsche vrouwen en jonge dochteren de lezing aan dezer verhalen, die door eene vrouw voor vrouwen schijnen geschreven te zijn, en die bij uitsondering van zoo vele andere voortbrengselen der nieuwste Fransche letterkunde, de goede leuring van verfijnde welstand en verdraagzame godsdienstigheid kunnen wegdragen.

MEHEMED-ALI.

Deze Pacha van Egipte heeft eene poging gedaan om aan de toenemende verzwakking der waarde van de piasters een einde te maken, met te verklaren dat voortaan in zijne kas een Spaansche daalder op 20 piasters en een pond sterling op 100 piasters berekend zal worden; naar deze maatstaf worden tegenwoordig de piasters in de munt van Balak geslagen. Het zal echter den Pacha moeijelijk vallen om zijne munt op een hoogeren voet te houden dan de Turksche, die van jaar tot jaar slechter wordt, want de betere Egiptische zullen haren natuurlijken weg in de muntwerkplaatsen van Konstantinopel vinden om daar vermunt te worden. — De Pacha had sedert 1834 het stelsel om zijne katoen door overeenkomsten met bijzondere personen te verkoopen, opgegeven, en door dat van publieke veilingen vervangen. Daar hem dit goede uitkomsten opleverende, heeft hij die tot op indigo, gom, opium, granen, koffij, ivoor en kardamon uitgestrekt en sedert den 15den September des vorigen jaars hebben deze veilingen elkaar bijna dagelijks in Alexandrie opgevolgd. Van den 7den Februarij 1835 tot den 17den Maart jl. zijn er 25 katoen-verkoopingen gehouden; waarbij de Pacha 217,000 centenaars katoen voor 82,218,000 piasters heeft verkocht. De verkoopen der overige handels-artikelen, van 15 Sept. tot 17 Maart 1836, leverden een geldsbedrag van 11,430,000 piasters op. De Pacha heeft de alleenhandel in koffij laten varen en heeft weder de oude lasten gelegd op dit artikel, betwelk door dien alleenhandel en den oorlog in Hedschas zoo zeer heeft geleden, dat de Pacha van den 5den Nov. 1835 tot den 23 Jan. 1836 slechts 450 centenaars in veiling heeft kunnen brengen. Daarbij heeft de Pacha zich genoodzaakt gezien voor het grootste gedeelte den alleenhandel, dien hij in zijne veroverde gewesten voerde, weder op te geven; hij heeft besproeid om in Syrie, zijde, katoen en olie te monopoliseren; de moeijelijkheden die hem de zijde-alleenhandel te Konstantinopel op den hals heeft gehaald, zijn bekend; evenzeer heeft hij, ondanks de katoen in Syrie weder vrijgelaten en dezelve slechts met een regt op den uitvoer van 50 piasters per centenaar belast (omstreeks 12 percent van de waarde); de alleenhandel in olie heeft hetzelfde lot gehad, en hedendaags is ook de uitvoer van bismuth met een regt van 150 piasters per centenaar toegestaan geworden, daar eene aardbeving in het jaar 1833 den pek- en hargachtigen grond veel meer heeft doen opleveren.

BERIGTEN UIT HET GEBIED VAN KUNSTEN EN NIJVERHEID.

Weegschalen van porselein.

De gewone koperen weegschalen kunnen niet goed schoon gemaakt worden, want geschiedt dit dikwijls, hetgeen toch bij vele artikelen, vooral bij eetwaren vaak noodzakelijk is, om de schalen geen walgelijk aanzien te doen krijgen, dan verliezen zij door het afschuren aan gewigt en juistheid, en moet het evenwigt vaak weder hersteld worden, hetgeen zijne bezwaren heeft. Om dit voor te komen, heeft men in de jongste tijden in *Engeland*, vooral in de boter- en kaaswinkels, weegschalen van porselein in zwang gebragt, die een zuiver en sierlijk aanzien hebben, en telkens door afwasschen en enkel afdrogen, spoedig kunnen schoon gemaakt worden, zonder aan gewigt te verliezen.

Over het gebruik van pijpaarde in plaats van zeep.

Een correspondent van een tijdschrift, dat te Dundee het licht ziet, schrijft het volgende: »Ik heb, na herhaalde beproevingen, ondervonden, dat wanneer men onder het tot wassen van linnengoed water een weinig pijpaarde doet, het linnengoed zoo wit wordt, alsof het van de bleek kwam, en dat hierbij, hoe vuil het goed ook zijn moge, de helft van het zeep en ten minste het vierde gedeelte der zeep wordt bespaard. Ik voer de pijpaarde onder het warme water, of ik drijf haar te gelijk met de zeep op het vuile goed; en herhaal dit zoo dikwijls tot het goed geheel schoon. Allen, die hetzelfde beproefd hebben, waren het met mij over de verkieselijkheid daarvan eens; het voordeel, die het gebruik van de pijpaarde geeft, schijnt mij daaruit te ontstaan, dat zij zelfs het schraalste water gemoedig maakt.

In Frankrijk heeft men eene gewigtige ontdekking gemaakt, welke eene belangrijke verbetering belooft in het lot van den soldaat en in dat van de schamele klasse des volks. Zie hier waarin zulks bestaat. Een apotheker te Lyon heeft een middel uitgevonden, waardoor het brood van den soldaat wit zonde worden, zonder dat daarom de bepaalde hoeveelheid verminderd. Deze heer heeft voorgeslagen zijn geheim aan de regering af te staan. Men heeft hem naar Parijs doen komen om zijn middel te onderzoeken. Onder bede van geheimhouding heeft eene genees- en scheikundige kommissie hetzelve onderzocht. In tegenwoordigheid van deze personen en den directeur voor de vivres heeft de uitvinder eene zekere hoeveelheid meel gekneed, het brood gebakken en aan een onderzoek onderworpen. Men verzekert dat het alle gewenschte hoedanigheden in zich vereenigt, dat het zeer deugdzaam en aangenaam voor den smaak is. Kortom, de uitslag van het onderzoek is zoodanig, dat er sprake is van hem toekennen eener ruime belooning aan den uitvinder, om hem zijn geheim af te koopen. In de eerstvolgende zitting van de kamers zal dienaangaande een voorslag aan de vergadering worden gedaan.

ZAADMARKT TE AMSTERDAM

Van Woensdag 7 September.

Koolzaad, — in een doen Vriesch 74 £.
Lijnzaad, — zonder handel.
Raapzaad, — iets aangenamer; per 26/26 f 46; per April 47; Oct. 47⅜; Nov. 47⅛; 47½; Dec. 47½; Jan. 47½; Feb. 47¾.
Lijnolie, — per 6/m f 41¾; liggend f 39 à 39,5

Ter AMSTERDAMSCHE BEURS van gisteren (8 *September*) zijn genoteerd: Werkel. Schuld 2½ pCt. 55¼, ⅜; dito 5 pCt. 102⅝, ½; Kabbill. 23⅝; Amort. Sijnd. 4½ pCt. 97⅝; dito 3½ pCt. 82½; Handelm. 195, 195½, 196, 195½; Ardoins 85 £, 26⅝, ½, ⅝; dito onbep. st. 28 ⅜; Columb. 30½, ⅝.

*** Degene die iets te vorderen heeft of verschuldigd is, of eenige Papieren of andere Goederen onder zich mogt hebben, toebehoord hebbende, aan den Wel-Ed. Gestr. Heer P. E. PRILLINCK, in leven gezaghebbend Kapitein, laatst gewoond hebbende te Oisterwijk, wordt verzocht daarvan kennis te geven of toezending te doen voor den 1sten September dezes jaars, aan den Wel-Ed. Heer [illegible] te Oisterwijk, H. PALIER & ZOON te Breda, of F. A. STERK, te Breda.

*** De Notaris VAN NIMWEGEN, residerende te Wageningen, zal, ten verzoeke van denzelfs principaal, op Vrijdag den 16den September 1836, des namiddags ten vijf uren, aan de Herberg van H. SPAN, in *de Twee Kolommen*, te Wageningen, Provisioneel, en veertien dagen daarna, zijnde Vrijdag den 14den October, ter zelver ure en plaatse, definitief in het openbaar Verkoopen:

Onder Wageningen.

1° Koop: 3 Bunders, 45 Roeden, 60 Ellen WEIDEGROND, over den Winterdijk, genaamd *Groenendijk*, Kadastraal bekend Sectie A. N°. 306.

2° Koop: 2 Bunders, 78 Roeden dito, gelegen als voor; Kadastraal bekend Sectie B. N°. 414.

Onder Rhenen.

3° Koop: 5 Bunders, 70 Roeden, 70 Ellen WEI- of HOOILAND, op de Waarden, genaamd *den Groenen Waard*; Kadastraal bekend Sectie B. N°s. 52 en 53.

Onder Lunteren.

4° en laatste Koop: Een Perceel HEIDE, op de Gestigte van de Elseling, groot omgeveer 20 Roeden, 48 Ellen.

Nadere informatien te bekomen ten Kantore van gemelden Notaris.

*** Bij L. E. BOSCH, te Utrecht, is zoo even verschenen en in alle Boekhandelingen te bekomen:

I. MERKWAARDIGHEDEN van het BURGERLIJK en MILITAIR GESTICHT, benevens eene naauwkeurige beschrijving der *belangrijkste vestingwerken* en *op dezelve distadel*, van 1830 tot [illegible] met Plaatjes en VERSLAG der Krijgsverrigtingen op de Linie *Lek en Diefdenhoek* f 0,90.

II. D. BUDDINGH, Verhandeling over den Noordsche Godendienst, met titelvignet, gr. 8vo. [illegible]

III. H. M. A. J. VAN ANCH VAN WIJCK, Staatsraad, [illegible] meester der [illegible]. Over de [illegible] Gedenkwijs in Utrecht voor de oprigting der Hoogeschool in het jaar 1836, gr. 8vo met Platen [illegible]

IV. G. K. BOSCH, President en Schoolopziener te [illegible], Reizen in *West-Indie* en door [illegible] gedaan in [illegible] 2 deelen. Met [illegible] f 7,20.

V. VOLMEIER'S BEIGEN en [illegible] [illegible] verschillende gemeten, der Aarde, met Platen, [illegible] gestaald door J. Catsman, Jz., gr. 8vo. f 3,50.

*** Bij BROESE & COMP., te Breda, is verkrijgbaar gesteld:

NIEUWE STELLEN FIGUREN, behelzende de LIGGENDE SNIJDING DER VLAKKEN, voorkomende in het 2de deel, 1ste afdeeling van LA CROIX, Beginselen der Meetkunst. In een doos, voor den zeer matigen prijs van f 5,50.

Deze Figuren, door bevoegde beoordeelaars geëxamineerd, hebben wegens hare netheid en naauwkeurigheid van bewerking, de grootste goedkeuring weggedragen en worden daarom met den meesten aandrang bij het beoefenen der Vlakkenleer aanbevolen.

Te Breda, bij BROESE & COMP., Boekdrukkers en Boekverkoopers.